1e Jaargang, nummer 1, 29 augustus 2025

CALVINATOR

Blad voor kerkgeschiedenis, rond de RV-Bijbel. Uitgave : Visseristische School i.s.m. ICS, Instituut voor Calvinistische Studiën

In dit nummer : Het evangelie van Calvijn, Bespreking Johannes Climacus - De geestelijke ladder (ca. 600), Het Hongergeheimenis, en Het Buffelvisioen

---

HET EVANGELIE VAN CALVIJN

In de leer van Calvijn is er niet zomaar loon naar werken. Lazarus is de sleutel tot het loonstelsel van Calvijn, en de gelijkenis van de arbeiders van de wijngaard. In de leer van Calvijn is er dus niet zomaar loon naar werken, maar loon naar afstemming. Er wordt niet uitbetaald naar tijd en kwantiteit, maar naar de mate waarin men zich liet leiden, oftewel het is een profetisch loon en niet anders.

Calvijn stelde dat God allereerst als Moeder kwam, maar men wilde haar niet. Zij streden tegen haar. Alles maakten ze kapot, behalve haar volharding, en zo hebben ze dat ook met het zoonschap gedaan. De volharding van de uitverkorenen konden ze niet vernietigen.

In zijn commentaar op Lukas 7:35 gaat Calvijn hier verder op door. De schriftgeleerden hadden hun moeder, de Wijsheid, verworpen. Calvijn stelde dat ze hun moeder met voeten hadden getreden, en zij vleiden zelfs zichzelf hiermee. Het volk koos niet voor de moeder. Vandaar dat het moederbeeld van God ook maar zeer gematigd voorkomt in zijn leer. Het vloekt met de menselijke aard die haar heeft verworpen. Calvijn weet dus beter, en is een zeer sluwe theoloog. Heel subtiel stelt hij het in zijn geschriften aan de kaak. Calvijn kwam dus ook tot het volk als een oordeel. Zij werden overgeleverd aan hun lusten, aan hun moederloze driften. Calvijn gooit hierin geen parels voor de zwijnen. Hij noemt het niet overmatig op. Hij geeft hen wat ze verdienen. Toch zien we door zijn geschriften heen dat de weg wordt gewezen, terug naar de oorsprong, en daarom is Calvijn een belangrijke theoloog.

De zoon des mensen moest veel lijden en verworpen worden, evenals de moeder, stelt Calvijn. In die zin treedt de zoon in haar voetsporen. Als we om ons heenkijken dan zijn we dat deze onbeschaamde hemellasteringen monsterlijke vormen heeft aangenomen. Het woedt voor als de kanker, als een hysterisch virus. Het vlees wil niet onderworpen worden aan de hemelse kennis, maar wil zijn eigen weg gaan. Hierin ligt de beproeving. We leven daarom in beslissende tijden.

Calvijn kijkt over dingen heen, en kijkt terug naar de bron, en gaat hier heel sober mee om. Soms schiet hij uit zijn vel. Soms vliegt hij uit de bocht. Maar de oerpatronen zijn duidelijk zichtbaar in zijn werk, vooral in zijn commentaren. We doen er goed aan hiervan kennis te nemen. Dat hij als een David was en ook mensen om het leven heeft laten brengen doet niet af van het feit dat hij ook door God geleid werd in andere dingen. Calvijn had ook een duistere zijde. Het is niet goed te praten. We mogen geen romantische kijk hebben op Calvijn. Ook in hem woedde het vlees.

Het sleutelwoord in de leer van Calvijn is gematigdheid. Hij wijst erop dat Paulus stelde dat de lichamelijke oefening tot weinig nut is en de geestelijke oefening tot godzaligheid tot alle nut is. (Commentaar Lukas 7:34)

Laten we zeer zeker de tekenen der tijden in achtnemen. De jeugd wordt vernietigd door de fitness manie. Fitness is het voeden van het ego, maar het gaat om de geestelijke oefening tot godzaligheid. Fitness doet het ego groeien. Dat wil niet zeggen dat er helemaal geen lichamelijke oefening mag zijn. Profetische oefening betrekt zeker het lichaam erbij, maar gematigd en in balans, niet ter opgeblazenheid zoals in de fitness industrie. Paulus en Calvijn hadden er zo tegen gewaarschuwd, maar de mensen luisterden niet. Fitness is de weg tot grootheidswaanzin.

Calvijn waarschuwde voor lieden die beweren dat volmaaktheid in uitwendigheden gelegen is. Zij verzuimen de geestelijke dienst tot God. Laten we terugkeren tot het pelgrimschap en monnikenschap, en zo onze dienst tot God volbrengen. Dat is ook een geestelijke krijgsdienst waarin wij waakzaam behoren te wezen. Pas op voor de valse gerustheid. Dut niet in. Veel gevaren staan op de loer.

Calvijn stelde dat Johannes de Doper de boetbazuin blies, maar dat het volk door hun ijzeren hardnekkigheid hier niet voor viel. Door hardnekkige boosheid verwierpen ze de boodschapper. (Commentaar Lukas 7:33) Het is de wereld waarin wij leven, die volkomen van God los is. Het oordeel hierover zou zeker komen, stelde Calvijn. Het oordeel zou komen door een lied door

spelende kinderen op een markt gezongen. (Commentaar Lukas 7:31). Zo zou God de hoogmoed van de schriftgeleerden omver werpen. (Zie ook Buli 10 in de nieuwe bijbel ter vergelijking)

Hoe voornaam ze ook zijn, ze kunnen niet op tegen de kinderen die God zal zenden. Calvijn stelt de raad Gods tegenover de trots van de schriftgeleerden. (Lukas 7:30)

Dit is een verborgen raad die niet op menselijke wijze wordt uitgevoerd. Voor mensenvlees is deze raad volkomen ondoorgrondelijk en onvoorspelbaar, onstuimig. Een kerk heeft niet zomaar het monopolie op de verborgen raad Gods, hoe hoog ze ook met zichzelf oplopen, hoeveel aanzien ze dan ook mogen hebben. Bij God is aanzien niks waard. Wee u wanneer een ieder wel van u spreekt. Het vlees rekent altijd in populariteit, maar God is geheel anders, tegendraads. U heeft een grote vijand in God wanneer gij de grote massa's volgt. Het volgen van grote getallen als bewijs van waarheid is een drogreden. Zo redeneert het vlees, omdat het vlees alleen toegang heeft tot uiterlijkheden, en niet tot het geestelijke. Het geestelijke is een vreemde taal voor het vlees die hij niet wil leren. Het vlees protst. Dat is zijn taal, en die wil hij graag aan een ieder opleggen. Daartoe bouwt hij ijverig zijn scholen, maar die allen zullen op één dag vergaan, op de dag des oordeels.

Oh, hoe het vlees vleit in ijdelheden. Dat is alles wat hij heeft. Hij leeft maar voor een korte tijd. Het vlees heeft geen eeuwigheidskennis. Zijn leven is maar van korte duur, en daar draait alles om. Het is de geestelijke armoede van de Laodiceaanse kerk. Deze kerk is maar tijdelijk. Alles draait om aardse schoonheid, aardse pracht en macht. Alles draait erom hun tradities en gewoonten in stand te houden die hen groot hebben gemaakt. Het is hun markt, een zielenmarkt. Onbeschaamd zijn zij, trekken hun mond los bij het minste of geringste. Materieel zijn ze er als de kippen bij. Alles houden zij onder controle, haastig en hysterisch, alles willen ze bijhouden. Wie de laatste dit of dat heeft gedaan, alle nieuwtjes houden ze bij, maar het zal allemaal afsterven in de nacht. Oh, ze zijn zo zelfbewust, zo zelfbelangrijk en zelfovertuigd. Maar wat is er in de nacht van over ?

Calvijn ontmoedigde deze houding, maar had zijn eigen strijd. Het monster wilde niet loslaten. Calvijn wist het allemaal best, maar had zijn eigen uitbarstingen. Voor veel vleselijkheden viel hij niet, en hij was in vele opzichten een meesteruitlegger, maar ook hij had een achillushiel. Het is van belang dat het volk zicht gaat krijgen hierop, en niet in dezelfde valstrikken valt.

Zelfverzekerheid en zelfvertrouwen is een strop in de leer van Calvijn. God heeft het dwaze en zwakke uitverkoren om het sterke en wijze neder te werpen, stelt hij. (Lukas 7:29)

Calvijn noemt als medicijn de doorboring van de oren, opdat er naar de buitengewone verborgenheid Gods geluisterd kan worden. De nieuwe bijbel laat zien dat het luisteren als een waterval van tranen is. Alleen de traan van verbrokenheid kan het oor horen, anders is het oor veel te hard en dicht.

Calvijn wijst erop in zijn verklaring van Mattheus 11 dat het volk ondankbaar en nalatig is. Daar komen al hun uitspraken ook vandaan, als zij de hemelse waarheden belasteren. Zij zijn doof en hebben verwende oren. Hun monden drijven hun oren voort, niet andersom. De nieuwe bijbel spreekt dat men alleen zuiver kan spreken door het leren luisteren vanuit een verbroken hart. Men moet allereerst tot de zwijg- en luistergelofte komen, en een wachter voor de mond aannemen. Als men niet in dit proces aan zichzelf sterft, en het oor niet doorboort is, dan stelt het niets voor. Het vlees is zeer bedriegelijk en heeft duizenden wegen om dit allemaal te omzeilen en om een eigengemaakt product op de markt te brengen. Zeer sluw is het vlees. Het sterft niet zomaar. Er gaat intensieve, strategische strijd aan vooraf waarin men volkomen geinformeerd dient te zijn. Waar gebrek aan kennis is verwildert het volk.

Calvijn stelt dat we alles moeten achterlaten om de wildernis in te gaan met als doel om het Woord van God te horen uit de mond van de profeet, en het blijven inprenten en overdenken todat het vrucht draagt. We gaan de wildernis in, niet voor enige wereldse pracht of gewin, maar voor het hemelse woord als doel. Dat is in principe wat het overblijfsel is wat door Calvijn wordt beschreven.

Strijd en volharding zijn nodig om in soberheid en gematigdheid te blijven, stelt Calvijn. De ergernissen die proberen af te leiden van het smalle pad moeten wederstaan worden. Calvijn stelt hierin dat het evangelie in het bijzonder voor de armen en bedroefden bedoelt is. Het is een bijeenvergadering van geringe lieden. Oh, zoudt gij dan niet buigen ? Ik moet denken aan de kerken waarin het om rijkdom gaat, menselijk aanzien, dure kleding, en hoe ze elkaar daarop beoordelen en bespotten, zelfs over huidskleur. Zoudt gij dan niet buigen ? Zoudt gij dan niet sober zijn om aan deze dingen te ontvluchten ? Het is buigen of breken, want de zondvloed over deze dingen zal zeker komen.

Ziet hoe zij het huis des Heeren tot een hoerenhol hebben gemaakt, en de hoer is duur gekleed, en kijkt neer op anderen die niet zoals haar gekleed zijn. Zoudt gij niet buigen, en in vreze en beven nederiger worden tegenover uw broeder en zuster ? Oh, wat een grote nood ligt er in kerkelijk Nederland. Hoe zijn zij door de zware stromen van wereldgezindheid weggesleurd ?

Het is een oproep om terug te keren tot de boetbazuin van Johannes de Doper, wat Calvijn het begin van het evangelie noemt. Lazarus is de sleutel, en Johannes de Doper is het begin van het evangelie, in de leer van Calvijn. Hij blies de boetbazuin, in de wildernis over de rivier. Daar leidde hij het volk, zoals de nieuwe bijbel daar op wijst.

Nu, geliefden, legt al uw hoogmoedige, protserige, opgeblazen kleding af, en doe het boetekleed aan, om de boetbazuin van Johannes de Doper te volgen. Alleen zij die als Lazarus zijn geworden kunnen hem volgen, de dwazen en zwakken, de verworpenen en de armen. Waag het niet u te verheffen boven uw broeders en zusters vanwege uitwendigheden en ingebeelde status. Het is allemaal niets waard voor de Heere, en zal een reden zijn om u niet toe te laten. Het vleselijke denkt altijd in omgekeerdheden. Daarom is het vlees hemellasterlijk. Laat het u de prijs niet doen missen.

Calvijn stelt dat alleen de armen die zichzelf arm schatten tot de armen gerekend worden.

Bespreking Johannes Climacus - De geestelijke ladder (ca. 600)

trede 1. Afzwering

De monnik is een waker, een wachter en een beoefenaar van geestelijke discipline en kastijding. Hij heeft de dingen van de wereld achter zich gelaten, heeft het gewicht van de zonde van zich afgeschud. Hij is niet te vinden in de stad, maar op het kerkhof buiten de stad. Hij moet daar niet ophouden bittere en vurige tranen te wenen totdat de banden met de zonde zijn verbroken en de harde steen die zijn hart bedekt weg is gehaald, en Lazarus is ontbonden.
De neigingen tot aards genot kunnen alleen onthecht worden door voortdurende strijd en voortdurend lijden, door treuring en rouw. We mogen hierin niet zomaar stoppen. Hierin moeten we de waakzaamheid leren liefhebben. We moeten de neiging tot alsmaar blaffen afleren. We moeten geen hongerige keukenhonden zijn. Johannes Climacus stelt dan dat de waardige strijd moeilijk en een smal pad is, en dat men daarop moet leren het bittere brood te eten en de tranenbeker leeg te drinken. Hij wijst hierin op het fundament van vasten en kinderlijkheid.

trede 2. Onthechting

Het vlees afleggen en haten, ook de vleselijke lichamelijkheden. We mogen niet moe worden in het volgen op het smalle pad, en mogen niet naar de rust der mensen verlangen. We moeten onszelf hierin oefenen. De basis hiertoe lag alreeds in de eerste trede. Als we achterom kijken zijn we niet geschikt voor het koninkrijk der hemelen. We moeten op het monastieke pad breken met de dienst tot de buik. We moeten terughoudend zijn en kleine porties nemen. ‘Ga weg uit hun midden, en scheid u af,’ stelt Johannes Climacus. Ga tot de grote prijzen van de monniken, want de wereld heeft nog nooit iets bereikt. Er is een noodzaak tot ascese en eenzaamheid. We moeten breken met familie-herinneringen die ons plagen en kwellen na onze afzwering, door gebed en door de herinnering van het eeuwige vuur, om de ontijdige warmte van ons hart te doven. Geef je over aan vasten en gebed. Weelde en immoraliteit moet afgezworen worden. We zien dat de monnik op het pad wijst van de gelofte tot de armoede. Hij is dus een armoedsmonnik, een bedelmonnik. We moeten niet eindigen als de vrouw van Lot, maar Lot volgen.

trede 3. Ballingschap en het leven als vreemdeling

Ballingschap zorgt ervoor dat we niet terugkeren naar waar we vandaan kwamen. Ballingschap in de wildernis is dus van groot belang. In ballingschap worden we gematigd en voorzichtig, leren we in het verborgene te werken, een verlangen om vernederd te worden, een verlangen naar moeilijkheden, kortom een verlangen naar duisternis, opdat er afstand gedaan kan worden van ijdele glorie. De ballingschap is de afscheiding van alle dingen. Ballingschap brengt de voortdurende stroom van tranen voort. Als monnik moet je daarom zowel een pelgrim als een balling worden. Zo wordt je een heremiet, of Jeremiet, de wenende, de treurende. Je bent dan ook een vluchteling. Als je wil onderwijzen, onderwijs dan eerst jezelf. Als je verbannen bent moet je op je hoede zijn voor de geest van het zwerven en de geest van vleselijke lust. Ballingschap is de moeder van onthechting. Ook moeten we op onze hoede zijn voor de misleiding van rovers die stellen dat het niet nodig is om je af te zonderen van hen die in de wereld zijn.

Het Hongergeheimenis

DE INFITAR

1. Ishmael is een oorlogszuchtig volk, maar in de nieuwe bijbel heeft het de betekenis van oorlogszuchtig in de geestelijke oorlog. Ishmael moest het volk terugbrengen tot de Moeder God, de bron van al het leven, de geestelijke baarmoeder, en de vijand van het volk, oftewel de zonde, de onwetendheid ook, de leugen, moest verslagen worden. Het is dus geen getrek en geduw, maar onderwijs. Het is een getuigenis. We lezen dit in het boek Duizen, hoofdstuk 17.

2. Nu, geliefden, de bronnen van de geestelijke oorlogsvoering worden gerepresenteerd door de zonen van Ishmael. Eén van hen was genaamd Adbe’el, en hij stelde ook een roede

voor, de Infitar. Deze helpt de mens om zich af te scheiden van de zonde en om koers te houden. Ja, het Woord duwt soms wat bij, maar uiteindelijk is het de mens zelf die zijn hoofd stukbreekt op het Woord, als de mens niet luistert naar de liefdevolle opvoeding en bijsturing door het Woord, want het Woord is als een steen. Ga dus met de stroom van het Woord mee, en ga er niet tegenin.

3. Hebben wij dan niet te lijden ? Natuurlijk wel. Het Woord is de steen des aanstoots en die wordt weggeworpen, geslagen en geschopt, maar Duizen 17:35 zegt : 'De betekenissen van het lijden zullen veranderen, en de gevoelswaarden zullen veranderen.'

DE ZEE

1. Jakob moest zeven jaren werken voor het voorhangsel, en daarna nog zeven jaar voor het geheimenis. Zij is honger en hard werk. Zij is boete.

2. Komt gij dan tot de boete. De woning van het geheimenis heeft zeven treden, en daarna nog eens zeven treden. En gij zult merken dat gij buiten zijt gekomen.

3. Zij is een harde werker, en neemt met niets minder genoegen. Zij is het sieraad, de lus der tijden.

4. Verlaat dan uw steden en gaat tot het hemelse vissersvolk in de wildernis.

5. Kom dan tot de hongerrivier en volg haar. Tranen zullen uw sieraden zijn en uw jachtgerei, en zij zullen uw hart verdiepen.

6. In mijn hart stroomt de hongerrivier, van mij naar haar.

7. De hongertranen leiden tot de aflegging van de oude natuur.

8. Bloemen groeien langs de kant van de rivier, bruine bloemen, onverschillig naar het geheimenis. Zij verbergen het geheimenis. Zij leiden er van weg. Gij moet hard werken voor hongerloon.

9. Met hun vuile gezichten kan het hen niet schelen. Ik draai weg in de diepte.

10. Ik kom nergens aan, en ik denk dat dit nog maar het begin is.

11. Het is dodelijk deze bloemen aan te raken, maar zij raken mij aan.

12. Nu moet ik vechten voor mijn leven, maar is alles niet alreeds verloren ? Ik moet tot wedergeboorte komen.

13. In de schoot van de aarde roept zij mij. De hei op, tot een uittocht.

14. Als wij te snel grijpen sterven wij, maar het grijpt ons.

15. Hard werk en tranen is haar naam. Zij maakt de soberen tot tranen, opdat zij worden opgenomen in haar geheimenis.

16. Zij leidt hen tot de hongerzee, waar zij hun namen zullen vergeten.

Het Buffelvisioen

Ik liep op het verlaten strand van de rode zee. De zee was woest, het strand was woest. Het was een lang strand, eindeloos. Ik was eenzaam en hongerig. Ik had alles verloren. Ik had visioenen van de buffeljacht, alsof ik ondergedompeld was in de rode zee, wegzinkende, met een steen of blok aan mijn been. Ik had visioenen van de buffelgeest die mij bijna van het leven had beroofd. Hoe ik overwon ? Door de visioenen van een indiaanse vrouw. Maar ik voelde mij als verdrinkende in de rode zee. Ik had niets meer over. Deze vrouw had alles van me weggenomen, maar me er zoveel voor teruggegeven. Ik keek naar haar sieraden. Ik zag hierin de visioenen van een nieuwe wereld. Ze lonkten naar mij, lokten mij. Er waren struiken langs de kant van het strand, maar er was niets eetbaars. Ik strompelde door. Ik verzette mij er niet tegen toen de rode zee mij probeerde in te nemen. Nu was ik deel van de rode zee. Het leek overal om me heen te stromen. Ik was al in de branding.

Ik dacht alleen aan haar, maar moest ik haar loslaten, of was zij een geschenk ? Ik ging de branding weer uit, en strompelde over het strand de wildernis in. Ik was meer dood dan levend. Bij een hut stortte ik neer. Een indiaanse vrouw met donkerrode kleding gaf mij wat soep. Ze legde mij op een mat. Ik zat rechtop, en nam van de soepkom. 'Doeloe,' zei ze. Ik wist niet wat het betekende. Ik keek op naar haar met een vragende blik. Ze legde haar handen tegen haar borst, en sprak weer 'Doeloe'. Maar ik was hier helemaal niet. Ik was in de zee. Sterke stromen hadden mee meegesleurd, meegezogen, en ik hallucineerde slechts. Ik was aan het ijlen. De indiaanse vrouw pakte mijn hand. Ze wees met haar andere hand op een buffelvisioen. Het waren een heleboel buffels. Het ging over in de jacht. Ik wist dat ik op mezelf joeg, op het verleden. Ik was in de rode zee, golven slingerden mij heen en weer. Het buffelvisioen was groot boven de zee. Ik voelde me erin opgenomen worden.

Ze gaf mij leven. Ik gaf leven aan haar. Door de buffeljacht op het ego, voor de geheimen. Zij was een groot geheimenis in mijn leven. Ik kon niet met en niet zonder haar. Ik kon niet met het verleden leven. Het visioen was rood, boven de rode zee. Het zout begon mijn geheugen aan te vreten, wat als een wild zwijn was.

Ik hoor haar stem, het dringt diep door, als een stem dieper dan het verleden. Ze brengt mijn verleden tot rust. We kunnen niks forceren. Ik ben dankbaar met elk stukje wat moeder natuur mij

geeft. Ik leef van moment tot moment.

Ze is wild als de rivieren. Het trauma vecht met de droom. Het is een gevecht om adem te kunnen halen.

Ik moet werken aan de dag. Zij heeft deze dag gegeven. Ik moet er het beste van maken. Ik moet weven en jagen.

Van hoeveel tranen weven wij deze kleding, deze tenten en voorhangsels ? Zij liggen verborgen in de rode zee, als een rood geheimenis, tranen van bloed. Hebben zij niet uiteindelijk het roze voortgebracht ?

De tent van Bilha kleurt roze na de buffeljacht. Dan ligt mijn ziel doorboord. Ik kan niet meer opkomen dan door haar.

Ik probeer me erin te berusten, in het verleden dat als een vis heeft toegeslagen. En ook zij sloeg toe, de indiaanse vrouw. Nu kruizen de ideeën, krijgt het een andere wending, een andere richting. Ik zie nu door rood en roze. Het buffelvisioen hangt om mij heen. Ik ga met gebogen hoofd. Ik ga in het stof. Hoe diep moest ik dalen om hier te komen ? Het is slechts een verhaal. Zij is de vertelster. Zij is niet uit mijn hoofd. Zij heeft mij doorboord met haar verhalen. Zo nam zij mij op in het buffelvisioen. Oh, tot een dal van dorre doodsbeenderen daalde ik, om haar te zien zoals zij was. Ik zag haar geheimenis, en nu is het roze in mijn hart. Totdat de rivieren van bloed en de rode zee mij weer overstromen, overweldigen, meesleuren in de duistere nacht, op zoek naar haar geheimen. Nee, vinden zal ik ze niet. Alleen zij die aan zichzelf sterven zullen haar zien. Wij zullen slechts als vondelingen gevonden worden. Er is geen overwinningsgeluk, maar wedergeboorte.

Haar visioenen zijn mij meer waard dan goud. In het visioen van de buffelgeest wast zij mij.

Zo ben ik hier met haar gekomen. Ik ben alleen te vinden in haar.

Haar voorhangsels zijn roze in haar tent. Het buffelvisioen is een mijn waarin ik werk om tot haar te komen. Ik had het in de duisterste nacht van mijn leven. Het is nooit meer weggegaan. Het is altijd hier.

En ik ga langzaam voorwaarts, als een pelgrim, tot de stad van het buffelvisioen. De trap is lang. De poorten zijn eng hier, de voorhangsels roze. En zoveel rood in de nacht, als de rode zee die mij verzwelgt. Ik adem alleen in haar. Ik heb haar gezien en het niet overleefd, maar zij gaf mij nieuw leven. Het verleden verzwolgen, een nieuwe morgen in de diepte. Ik weet, het is slechts de diepere nacht. Zij is het morgenroze, als het diepe roze van de diepste nacht. Ze is een trauma kunstig gesponnen en gewoven, om te verstrikken, de buffel in mij. Haar gifpijlen doorboorden mijn ziel, haar aanrakingen bonden mij. Recht overeind lopen kan ik niet, alleen in haar, zij die mij leven geeft.

Het buffelvisioen stroomt tot mij als de rode zee in de rode nacht. De vliegen van de nieuwe morgen verslinden het vlees van de jacht. Slechts vliegenzwermen aan het einde van de buffeljacht. Het jachtvisioen eindigt in de vliegen, want de honger is op jacht naar de jager. Wat is uw deel ? Vliegen. Tot stof zult gij wederkeren.

En hier ga ik trager, mijn gelofte doende tot de honger, tot de onbereikbaarheid, want zij is de onbereikbare. De mens heeft het bereikbaar gemaakt, en daarom is het vals. Het zijn illusies in de hongernacht, opdat giftige morgens opkomen, die op jacht zijn naar hen. Het zijn illusies van spelende kinderen die macht over elkaar willen uitoefenen. Wie kan er het hardste schreeuwen ?

Ik ontwaak in haar armen. Zij slaapt nog, en is als de zee.